

Sygn. akt II CSK 95/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa "A." Spółki Akcyjnej w K.
przeciwko C. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 sierpnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 października 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.600,- (trzy tysiące sześćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana C. sp. z o.o. z siedzibą w O. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 października 2015 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 lutego 2015 r., zasądzającego na rzecz powódki A. S.A. z siedzibą w K. kwotę 1.701.151,35 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu rozliczeń rabatów w związku z umową sprzedaży wódki [...] od IV kwartału 2010 r. do końca 2012 r.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pozwana oparła wniosek na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Zagadnienie prawne zostało sformułowane w formie pytań: (1) Czy tzw. kombinowana metoda wykładni oświadczeń woli doznaje ograniczeń w przypadku pisemnych umów zawieranych między przedsiębiorcami na rzecz wykładni językowej? W jakim stopniu metoda kombinowana uwzględnia kontekst sytuacyjny obejmujący zgodny sposób wykonywania umów przez strony będące przedsiębiorcami po jej zawarciu? Czy wykładnia umów przy uwzględnieniu dyrektywy o których mowa w art. 65 § 1 i 2 k.c. może prowadzić do ustalenia treści umowy różniącego się od jej literalnego brzmienia?, (2) Czy przewidziany w przepisie art. 554 k.c. dwuletni termin przedawnienia ma zastosowanie wyłącznie do roszczeń podnoszonych przez sprzedawcę przeciwko kupującemu, czy też ma również zastosowanie do roszczeń pieniężnych podnoszonych przez kupującego przeciwko sprzedawcy związanych z rozliczeniem ceny sprzedanej rzeczy (np. rozliczeniem rabatów)?

W zakresie kolejnej przyczyny podniósł, że zachodzi potrzeba wykładni art. 65 § 1 i 2 k.c. w zakresie kwestii, czy sąd orzekający dokonując wykładni umowy może poprzestać na wykładni językowej, pomijając ustalenie celu umowy, intencji stron oraz sposobu wykonywania umowy, co może wskazywać na ich intencje. Zarzucił, że wykładnia tych przepisów dokonana przez sąd w zaskarżonym wyroku jest sprzeczna z aktualną linią orzeczniczą.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Niemniej istotne

zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie zajął stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w innym wypadku gdy zaszły okoliczności uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Natomiast powołanie się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych rozbieżności w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, a w przypadku istnienia rozbieżności przytoczenia odpowiednich orzeczeń (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia

2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.).

Uzasadniając występowanie powołanych przyczyn skarżąca formułuje kilka wątpliwości związanych ze wzajemnym stosunkiem pomiędzy wykładnią literalną a kombinowaną. Nie czynią one jednak zadość wymaganiom stawianym istotnemu zagadnieniu prawnemu albo wykazaniu potrzeby wykładni przepisów prawa. Pozwana nie wykazała, dlaczego rozwiązanie problemów teoretycznych, które przedstawiła, miałyby mieć decydujący wpływ na wynik sprawy, a co do wykładni odwołała się jedynie do ugruntowanego orzecnictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, nie wykazawszy przy tym okoliczności uzasadniających ewentualną ich zmianę. Chybione było ponadto przytaczanie indywidualnych okoliczności faktycznych występujących w tej konkretnej sprawie, gdyż nie uzasadniały one w sposób dostateczny potrzeby zajęcia stanowiska o charakterze uogólniającym, wzbogacającego dorobek judykatury.

Przyczyna oznaczona jako oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być oczywista kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Pozwana wiąże oczywistą zasadność skargi z tymi samymi okolicznościami, którymi motywowała występowanie istotnego zagadnienia

prawnego, tj. zastosowanie niewłaściwej - w jej ocenie - metody wykładni umowy wiążącej strony. Taki sposób formułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest niedopuszczalny. Nie może bowiem zaistnieć sytuacja, w której ten sam problem stanowi z jednej strony tak skomplikowane zagadnienie natury prawnej, że konieczne staje się rozstrzygnięcie go przez Sąd Najwyższy i z drugiej -jednocześnie staje się przyczyną oczywistego naruszenia prawa, widocznego bez głębszego namysłu dla przeciętnego prawnika. Taki sposób konstruowania skargi kasacyjnej jest pozorowaniem występowania w sprawie okoliczności publicznoprawnych, w oparciu o które Sąd Najwyższy dokonuje oceny na etapie przedsądu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, nie publ.). Skarżąca powołuje się również na nierozpoznanie apelacyjnych zarzutów naruszenia przepisów postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji, co jako kwestionowanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3, art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. *a contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania oraz orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...)).